

SOIDENSUOJELUTYÖRYHMÄN KOKOUS 4/2015

YM027:00/2012

MUISTIO

- Kokousaika:** Tiistai 12.5.2015 klo 10.00 - 15.00
- Kokouspaikka:** Suomen ympäristökeskus, neuvotteluhuone Tervapääsky,
Mechelininkatu 34a, Helsinki
Videoneuvotteluyhteys SYKEN virtuaalihuone 2
- Paikalla:** Aulikki Alanen, YM, puheenjohtaja
Marja Kokkonen, MMM (klo 13.00 lähtien)
Satu Sundberg, YM
Satu Kalpio, MH
Kaisu Aapala, SYKE, sihteeri
Asta Harju, GTK (etänä)
Timo Penttilä, Luke (klo 10.10 lähtien)
Matti Seppälä, Suomen metsäkeskus (etänä klo 12.00 saakka)
Leena Rinkineva-Kantola, EPO ELY (etänä)
Ismo Karhu, PPL (etänä klo 14.15 saakka)
Tommi Siivonen, MTK (klo 10.10. lähtien)
Risto Sulkava, SLL
Keijo Savola, Luonto-Liitto
- Työryhmän ulkopuolelta:
Olli Autio, EPO ELY (etänä klo 11.00 – 12.00)
Niklas Björkqvist, Metsähallitus (klo 13.00 – 14.30)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Aulikki Alanen avasi kokouksen klo 10.00. Käsitellään asiakohta 6 (Maanomistajakysely) ennen asiakohtaa 5 (Soiden suojele Metsähallituksen päätöskeinoin). Muistiossa säilytetty asiakohtien alkuperäinen järjestys. Muutoin hyväksyttiin kokouksen asialista.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Käytiin läpi ja hyväksyttiin edellisen kokouksen (9.3.2015) muistio.

Työryhmän varajäseneltä Jyri Mikkolalta tuli (19.3.2015) sähköpostikommentti liittyen muistion liitteeseen 1. Kommentissa huomautettiin, että liitteen 1 tarkastelussa mukana olivat vain tiedossa olevat uhanalaisten lajien esiintymät, eikä systemaattista kartoitusta kaikilta kohteilta ole tehty, mikä olisi syytä näkyä myös tekstissä. Sovittiin, että kirjataan loppuraporttiin selkeästi, minkälaisista lajiaineistosta kartoituskohteilta oli käytettävissä (kartoitukset + Hertan havainnot) ja että systemaattisia uhanalaisten lajien kartoituksia kohteilta ei ole tehty. Muistion liitettä ei korjata.

3. Alatyöryhmän kuulumiset

Alatyöryhmä on valmistellut muistiota vaihtoehtoisista keinoista. Muistioluonnokseen pyydettiin lausuntoja työryhmän jäseniltä ja eri sidosryhmiltä. Lisäksi metsäkeskus ja MTK ovat olleet kuultavina alatyöryhmässä. **Keinovalikoimamuistion luonnos jaetaan työryhmälle ennen kesäkuun yhteiskokousta.**

4. Tilannekatsaus

ELYistä kootaan tieto METSO:n kautta toteutuneista soidensuojelun täydennysohjelman kohteista tai osakohteista.

Matti Seppälä tiedusteli kootaanko tietoja myös metsäkeskusten toteuttamista METSO kohteista ja mikä on ohjelmakohteilla olevien määräaikaisten ympäristötukikohteiden kohtalo? Alanen totesi, että vastuuhenkilö aineiston kokoamisessa on Päivi Gummerus-Rautiainen YM:ssä. **Metsäkeskusten METSO-kohteet voidaan ottaa selvitykseen.** Työryhmässä on aiemmin selvitetty yleisellä tasolla, minkälaisia vaihtoehtoja ympäristötukikohteilla on, mutta asiaa ei ole selvitetty kohteittain. Ympäristötukikohteet ovat osa selvityksessä olevaa keinovalikoimaa. Seppälä toivoi, että **soidensuojelun täydennysohjelman kohdelista saataisiin metsäkeskuksen käyttöön. Alanen lupasi viedä asian keskusteluun ympäristöministeriöön.**

Leena Rinkineva-Kantola kertoi, että monessa EPOELYN alueella vireillä olevassa METSO-kohteessa yli puolet kohteesta on avosuota. Näille kohteille tarvitaan ministeriön lupa toteutukseen, ja Rinkineva-Kantola tiedusteli kuinka kriittisesti avosoiden suojeluun METSO:n kautta suhtaudutaan tällä hetkellä? Alanen totesi, että ministeriössä täytyy jatkaa keskusteluja METSO:n linjauksista. Kiinnostus on maanomistajakyselyn jälkeen lisääntynyt

Yhtiöiden kanssa käytävät neuvottelut jatkuvat. YM neuvottelee VAPON, UPM:n ja Tornatorin kanssa. UPM suojeli kolme kohdetta toukokuun alussa, yhteispinta-alaltaan noin 90 ha. Kohteita on myös muiden yhtiöiden mailla.

Risto Sulkava toi tiedoksi, että UPM:stä on tullut palautetta siitä, että he haluaisivat kohteisiin enemmän kivennäismaita mukaan oikaisemalla rajoja järkevimmiksi, mutta ympäristöministeriö ei ole kaikilta osin ollut halukas tähän. Alanen totesi, että ilmeisesti kaikki yhtiöt haluavat suojella laajempia kokonaisuuksia, mikä on myös kustannuskysymys.

Keskusteltiin Kaitasuon (kohde 5056, Humppila, Urjala) tilanteesta (aineistoa oli lähetetty kokouskutsun mukana). Viipurin Turve ja Multatehdas Oy on saanut Etelä-Suomen AVI:lta ympäristöluvan Kaitasuon länsiosaan. Lupa-alue kattaa keskeisen osan soidensuojelun täydennysohjelmaan ehdolla olevasta kohteesta. Alanen totesi, että jos suojelussa halutaan edetä, maanomistaja pitäisi saada kiinnostumaan suojelusta. Kustannukset tulisivat olemaan todella korkeat. Sovittiin, että ELYlle lähetettävään kirjeeseen METSO:n ja arvokkaiden soiden toteutuksesta lisätään muistutus siitä, että jos soidensuojelun täydennysohjelman kohteita tulee myyntiin, niihin pyrittäisiin reagoimaan nopeasti.

Metsähallituksen jatkotoimeksianto käsiteltiin, kun Marja Kokkonen tuli paikalle klo 13.00. Toimeksianto ja kohdeluettelo oli lähetetty tiedoksi työryhmän jäsenille kokouskutsun

mukana. Kokkonen kertoi, että toimeksianto koskee kaikkia soidensuojelutyöryhmän valitsemia alueita, jotka eivät sisältyneet valtioneuvoston 2.4.2015 tekemään päätökseen Metsähallituksen soiden suojelusta. Lisäksi toimeksianto koskee kuivatusselvityksen prioriteetin 1 kohteita. Tietosisältö vastaa Ojalan ja Tannisen Etelä-Suomen soiden osalta sopimaa tietosisältöä. Kultakin kohteelta pyydetään kohteen taloudellinen arvio ja Metsähallituksen oma ehdotus lakisääteisen suojelun ja mahdollisten muiden toteutustapojen osalta. Vastaus tulee toimittaa ministeriöihin 15.8. mennessä Metsähallituksen hallituksen käsittelemänä. Tarkastelussa on mukana noin 30 000 ha soidensuojelun täydennysohjelman kohteita, sekä 600 ha kuivatusselvityskohteita.

Todettiin, että aikataulu on haastava työryhmän aikataulun kannalta, sillä työryhmän kokous on 18.8. Toivottiin, että ehdotus tulee ajoissa ja työryhmällä on mahdollisuus kriittiseen arviointiin. **Sovittiin, että Metsähallitusta pyydetään kirjaamaan kohdekohtaisesti perustelut ehdotetuille toteutuskeinoille (luonnonsuojelulaki, maankäyttöluokka, ae-kohde).**

Sovittiin, että seuraavaan kokoukseen (1.6. iltapäivä osuuteen) saadaan välikatsaus (mm. mitä kysymyksiä noussut esiin, tilanne etc.) Metsähallituksen selvityksestä.

Keijo Savola nosti esiin, että korpivaltaisia kohteita ja suometsämosaiikkeja tulisi saada lakisääteisen suojelun piiriin erityisesti valtionmailla.

5. Soiden suojelu Metsähallituksen päätöskeinoin

Suunnittelupäällikkö Niklas Björkqvist esitteli Metsähallituksen suunnittelujärjestelmiä (liite 1). Suunnittelujärjestelmä on hierarkkinen – suuralueille tehdään luonnonvarasuunnittelua, osa-alueille ekologista tarkastelua, erityiskohteille hoidon ja käytön suunnittelua sekä työkohteille toimenpidesuunnittelua. Tarkemmin Björkqvist kävi läpi alue-ekologista suunnittelua.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esiin mm.

- Luonnonvarasuunnitelmien päivitykset ovat alkaneet. Itä-Lapissa on alue-ekologisen suunnittelun päivityksen pilotointi alkamassa. Arvokkaita paikkoja voi ilmoittaa netissä: <http://maptionnaire.com/fi/652/>. Aloitusinfo: <http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Metsatalous/Uutisia/Lappi/Sivut/AEpaivitysetenee.aspx>
- Miten turvataan Metsähallituksen omalla päätöksellä toteutettujen kohteiden pysyvyys? Björkqvist totesi, että täydennysohjelman valmistelun aikana kohteet ovat olleet myyntikiellossa. Kokkonen totesi, että kohteiden myynti ei pitäisi olla mahdollista.
- Metsähallituksen oman päätöksen kohteiden julkisuus, miten saadaan tietoa kohteista? Björkqvist totesi, että tiedot ovat julkisia, ongelma on tietojärjestelmissä, jotka eivät toistaiseksi ole mahdollistaneet tiedon jakamista. Kokkonen totesi, että mm. alue-ekologisen suunnittelun seminaarista tuli selkeä viesti siitä, että tietojen pitäisi olla julkisia, ongelma on siis tiedostettu ja tiedot ovat tulossa avoimeksi.
- Miten varmistetaan tarvittavien ennallistamistoimien toteuttaminen Metsähallituksen oman päätöksen kohteilla? Björkqvist totesi, että asiasta ei ole tarkemmin keskusteltu Metsähallituksessa eikä ennallistamisesta siten ole päätöksiä.
- Savola totesi, että Metsähallituksen ympäristöoppaasta puuttuu soistumien huomiointi. Ympäristöoppaassa käytetään ns. biologista suon määritelmää, jossa mm. ohutturpeiset

kangaskorvet ja –rämeet ovat soina. Toteutusvaiheessa on varmistettava, että erityisesti alavilla, loivilla alueilla soistumat ovat mukana suojeltavien soiden rajauksissa.

- Kuinka suuri osa soidensuojelun täydennysohjelman kohteista oli jo ae-kohteina?
Sovittiin, että Metsähallitus selvittää asian ja lisätään tieto työryhmän raporttiin.
- **Satu Kalpio selvittää tulevatko ae luontokohteina yms Metsähallituksen päätöksellä suojeltavat ja metsätalouden taseeseen jäävät soidensuojeluohjelman kohteet SAKTI-järjestelmään.**

6. Maanomistajakyselyn tilanne ja jatkotoimet

Kokouskutsun mukana työryhmän jäsenille lähetettiin mediakooste maanomistajakyselyyn liittyneestä uutisoinnista. YM:n lisäksi lähes kaikki ELYt, joiden alueella kysely järjestettiin, tiedottivat maanomistajakyselystä. Alanen totesi, että uutisointia kootaan mahdollisimman kattavasti ja pyysi laittamaan aineistoa tiedoksi.

Alanen kävi läpi maanomistajakyselyn tuloksia. Kirjeitä lähetettiin 5443, ja vastauksia saatiin 2247, vastausprosentti 41. Vastausprosentti oli suurin Etelä-Pohjanmaalla ja alhaisimmillaan Varsinais-Suomen ja Uudenmaan ELYissä. Jatkotyönä tarkastellaan mm. sitä minkälaista pinta-alaa vastaukset edustavat. 89 %:lta kohteista saatiin vähintään yksi vastaus. Suhtautumisessa suojeluun oli alueellisia eroja. Yli puolet vastaajista suhtautui myönteisesti viiden ELYn alueella. Korkein osuus oli Pohjois-Karjalassa, jossa 71 % vastaajista suhtautui suojeluun myönteisesti. Etelä-Pohjanmaalla yli puolet vastaajista suhtautui kielteisesti. Noin puolet vastanneista maanomistajista ilmoitti olevansa kiinnostunut yksityismaan suojelualueen perustamisesta tai myynnistä / vaihdosta valtiolle.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esiin jatkotarkastelutarpeina:

- **Etelä-Pohjanmaan alueelta tehdään vastauksista vielä maakunnittainen tarkastelu.**
- **Selvitetään kuinka moni ei lainkaan vastannut neljänteen kysymykseen, erityisesti luonnonsuojeluohjelmaa koskeviin kysymyksiin.**
- Vastaamatta jättäneiden (59 %) osuutta pidettiin suurena, ja **sovittiin, että pyritään selvittämään sitä, ketkä jättivät vastaamatta kyselyyn.**
- Aineisto on kiinnostanut tutkijoita. Myös ELYissä jatketaan aineiston kohteista tarkastelua, mm. paikkatietoanalysein.
- **Kysytään ELYistä tuliko heille palautetta kyselyn vaikeaselkoisuudesta. Lisäksi kysytään mikä oli kuntien aktiivisuus vastaamisessa.**

Keskusteltiin maanomistaja Rauno Winterin yhteydenotosta ympäristöministeriöön ja soidensuojelutyöryhmälle (aineisto oli lähetetty kokouskutsun mukana). Yhteydenotto koski Winterin omistamaa tilaa kohteella 9042 Joki-Hautalammen reunasuot (Rääkkylä). Sovittiin, että Alanen vastaa maanomistajalle keskustelun pohjalta.

7. Muut asiat

Alanen kertoi, että ympäristöministeriö on pyytänyt Metsähallitusta käynnistämään uuden soihin liittyvän Life -hankkeen valmistelun. Kansallinen rahoitusosuus muodostuisi mm. soidensuojelun toteutukseen käytettävistä rahoista. Life- hanke toisi merkittävän EU:n

rahoitusosuuden toteutukseen. Kohteina voisi olla esim. yhtiöiden soita. Tässä vaiheessa etsitään kohteita, jotka liittyvät Natura-alueisiin tai ovat Natura-alueen valuma-alueella.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään maanantaina 1.6.2015 klo 10.00 – 15.00, Suomen ympäristökeskuksessa, Mechelininkatu 34a, Helsinki. Aamupäivällä (klo 12.00 saakka) on yhteiskokous alatyöryhmän kanssa neuvotteluhuone Tervapääskyssä. Iltapäivällä jatketaan työryhmän kokousta neuvotteluhuone Fosforissa. Koko päivän etäyhteys SYKEN virtuaalihuone 2.

Syksyn sovitut kokousajat:

8.8. 2015, klo 10.00 - 15.00, YM, Neuvotteluhuone Kuha, Aleksanterinkatu 7

8.9. 2015, klo 10.00 - 15.00, YM, Neuvotteluhuone Kuha, Aleksanterinkatu 7

21.9. 2015, klo 10.00 - 15.00, YM, Neuvotteluhuone Kuha, Aleksanterinkatu 7

29.9. 2015, klo 10.00 - 15.00, YM, Neuvotteluhuone Lohi, Aleksanterinkatu 7

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.

LIITTEET:

Liite 1 Niklas Björkqvistin esitys